

Spor Bilimleri ve İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Psikosomatik Belirtilerinin Karşılaştırılması

Şaban ÜNVER, Gül ÇAVUŞOĞLU, İzzet İSLAMOĞLU

19 Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun, TÜRKİYE

E-mail: sabanunver44@hotmail.com

Özet

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin benlik saygıları ve psikosomatik belirtilerinin bazı demografik değişkenlere göre farklılığını incelemek amaçlıdır. Yöntem: Araştırmaya, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan Spor Bilimleri ve İlahiyat Fakültesi öğrencilerinden tesadüfi olarak seçilen 334 kız, 326 erkek toplam 660 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından oluşturulan "Demografik Bilgi Formu" ve 1963 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilen, 1965 yılında ABD'de kendisi tarafından, ülkemizde ise geçerlilik ve güvenilirliği Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılan "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde; Kolmogorov Smirnov, Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Bonferroni düzeltme testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Bulgular: Araştırmada fakültelerdeki öğrencilerin benlik saygısı cinsiyete göre karşılaştırıldığında, Spor Bilimleri Fakültesi'nin benlik saygısı düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmazken, İlahiyat fakültesinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada fakültelerdeki öğrencilerin benlik saygısının sınıflara göre karşılaştırmasında spor bilimleri fakültesinin benlik saygısında anlamlı farklılık görülürken, İlahiyat Fakültesi'nde fark bulunmamıştır ($p < 0.0125$). Tartışma ve Sonuç: Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin benlik saygısında farklılığın bulunmayışı cinsiyet değişkeninin benlik saygısı üzerinde anlamlı bir değişikliğe neden olmadığını rapor eden Yüksekaya (1995:48)'nin bulgularıyla benzer olarak değerlendirilmiştir. İkinci sınıftaki öğrencilerin benlik saygısının düşük çıkmasında yeni bir ortama girme, aile ve çevrelerinden ayrılma ve çekingenlik duygularını henüz atlatamamaları, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise kimlik duygularının oluşması nedeniyle benlik saygılarının yüksek olduğu, sınıf ilerledikçe benlik saygısının artmasında ise üniversite eğitimini sürdürürken yaşanan deneyim ve bilgi artışının olumlu etkisi olabileceği düşünülmüştür. Bulgular alan yazın ışığında tartışılmış ve alanda çalışanlar ile yeni yapılacak çalışmalara ilişkin çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: benlik saygısı, psikosomatik belirtiler, üniversite öğrencisi

A Comparison of Self-Esteem of Sports Sciences and Theology Faculty Students

Şaban ÜNVER, Gül ÇAVUŞOĞLU, İzzet İSLAMOĞLU

19 Mayıs University, Institute of Health Sciences, Samsun, TURKEY

E-mail: sabanunver44@hotmail.com

Abstract

The purpose of this study is to compare the differences in university students' self-esteem and psychosomatic symptoms in terms of some demographic variables. A total of 660 students-334 female and 326 male-, who were randomly chosen from the students of Sport Sciences and Theology Faculties studying in Ondokuz Mayıs University during the academic year 2013-2014, participated in the study voluntarily. The data was collected through a "Demographic Information Form" developed by the researcher and "Rosenberg Self-Esteem Scale" which was developed in 1963, checked for validity and reliability in 1965 in USA by Morris Rosenberg and checked for validity and reliability in Turkey by Çuhadaroğlu (1986). The data was statistically analyzed by Kolmogorov Smirnov, Mann Whitney U, Kruskal Vallis and Bonferroni correction test. The level of significance was taken as 0.05. The finding that there was no significant difference in the self-esteem levels of Sports Sciences Faculty students is in parallel with the findings of Yüksekaya (1995:48) who reported that the variable of gender did not cause a significant difference on self-esteem. In the other result, it was seen a significant difference in sport science faculty students' scores when students' self-esteem compared to the level of the class variables but hasn't seen in the faculty of theology. However, as noted in studies similar to our study, students' grade level progresses, levels of self-esteem increased. These findings were discussed in the light of literature and suggestions were made for future studies.

Keywords: self-esteem, college, student

Giriş

Üniversite, gençlerin yetişkinlik yaşama ve beraberinde mesleki yaşama hazırlanmasında son derece önemli bir yere sahiptir. Üniversite eğitimi sürecinin, öğrencilerin gerek akademik başarı gerekse kimlik gelişimlerinde yaşamsal bir önemi vardır (Karagözoğlu ve ark, 2008). Yükseköğrenime başlamak kişiye daha büyük bir güven ve sorumluluk kazandırır. Genç birey, kendi yaşamını kontrol etmek ve geleceği üzerinde etkili olmak konusunda daha fazla sorumluluk alır, bağımsız düşünme becerisini geliştirir ve sorunlarını çözebileceği konusunda güven kazanır. Bir mesleğe aday olma, bağımsız karar verilmesi gereken durumların artması, farklı yerleşim yerlerinden ve sosyo-kültürel düzeylerden gelip yeni arkadaş çevresi içine girmesi gibi okul yaşantısının getirdiği değişiklikler, öğrencilerin bir gruba ait olması, saygı görme, sevilme, kimliğini tanıma, kendilik değeri gibi pek çok gereksinimlerini tehdit eder durumdadır (Kahriman, 2005).

Benlik saygısı, kişinin kendisini değerlendirmesi ve kendisinden memnun olup olmaması sonucu oluşan öznel bir olgu olduğu için olumlu ya da olumsuz olabilir, yani statik değildir. Koşullara, konuma, gelişmelere göre değişebilir. Kişinin yüksek ya da düşük benlik saygısına sahip olması olaylar karşısındaki duygularını ve davranışlarını farklı yönlerde etkiler (Sivribaşkara, 2003). Benlik, kişinin kendisini herkesten ve her şeyden ayrı, eşsiz bir bütünlük olarak hissetmesi, bunun bilincinde olması ve bu şekilde bilincinde olunan tümel varlıktır (Budak, 2003). Benlik saygınlığı kavramını Rosenberg ise, “kendimize yönelik beğendiğimiz veya beğenmediğimiz tutumlar” şeklinde tanımlamaktadır (Rosenberg, 1965). Coleman ve Hendry (1990) yüksek benlik saygısına sahip olanların mutlu, sağlıklı, üretken ve başarılı olmak için çaba gösterdiklerini, güçlükleri yenmek için daha azimli olduklarını, diğerlerini kabul ettiklerini ve yaşlılarının baskılarına daha az boyun eğdiklerini belirtirken; düşük benlik saygısına sahip olanların ise endişeli, karamsar, gelecek hakkında olumsuz düşünceleri olan ve başarısızlık eğilimleri olan bireyler olduklarını belirtmiştir (Coleman ve Hendry, 1990). Kişiliğin önemli bir yönünü oluşturmasından dolayı bugün de kişilik uyumsuzluklarıyla baş etmede ve psikoterapi çalışmalarında benliğin güçlendirilmesi gerektiğine inanılmaktadır (Bakırcıoğlu, 2005).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde spor bilimleri fakültesi ve ilahiyat fakültesi öğrencilerinin benlik saygılarını karşılaştıran çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmanın alanda olan sınırlı sayıdaki çalışmalara destek olacağı ve yeni çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Bu çalışma ile öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin arttırılmaya ihtiyaç olup olmadığı da belirlenebilir. Ayrıca çalışmanın spor bilimleri fakültesi ve ilahiyat fakültesi öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin saptanması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, İlahiyat Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin benlik saygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre karşılaştırılmasıdır.

Materyal ve Metot

Araştırmada öğrencilerin benlik saygı düzeylerine etki edebileceği düşünülen demografik özelliklerden; yaş, cinsiyet, sınıf, aile gelir kaynağı, üveylik durumu, ana-baba yaşama durumu, aile yapısı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve baba mesleği gibi değişkenler incelenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde öğrenim görmekte olan Spor Bilimleri Fakültesi (K:161, E:170) ve İlahiyat Fakültesi öğrencilerinden (K:173, E:156)

tesadüfi olarak seçilen 660 öğrenci oluşturmaktadır. Gönüllülük esasına dayalı olarak bu çalışmaya katılan öğrencilere araştırma öncesinde araştırmanın amacına yönelik gerekli açıklama yapılmıştır. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan “Demografik Bilgi Formu” ve “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” (1965) kullanılarak toplanmıştır. Demografik bilgiler, literatür ışığında benlik saygı düzeyini etkileyebileceği düşünülen sorulardan oluşmaktadır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin 11 alt faktörü bulunmaktadır. Bunlar: “Benlik Saygısı, Kendilik Kavramı Sürekliliği, Eleştiriye Duyarlılık, Tartışmalara Katılma, Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme, İnsanlara Güven Duyma, Depresif Duygulanım, Hayalperestlik, Ana-Baba İlgisi, Psişik İzolasyon ve Psikosomatik Belirtiler” göstermez. Ölçek 1963 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiş ve 1965 yılında ABD’de geçerlilik ve güvenilirlik çalışması kendisi tarafından yapılmıştır. Ülkemizde ise ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada benlik saygısı alt ölçeği ile psikosomatik belirtiler alt ölçeği kullanılmıştır. Rosenberg benlik saygısı ölçeğinden yüksek puan, düşük benlik saygısını göstermektedir. Rosenberg Benlik Saygısı alt testinden yanıtlar 0-6 puan ile değerlendirilir. Puanların yorumlanmasında; 0-1 puan alanların “yüksek”; 2-4 puan alanların “orta”, 5-6 puan alanların ise “düşük” benlik saygısına sahip oldukları kabul edilir.

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine Kolmogorov Smirnov testi ile bakılmış ve verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. İki grup arasındaki farklılıklara Mann Whitney U testi ile bakılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,01 ve 0,05 olarak kabul edilmiştir. İki grup arasında fazla grup arasındaki farka bakmak için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Aralarında fark çıkan grupları belirlemek için Bonferroni düzeltme testi kullanılmıştır. Buna göre dört grup olduğunda anlamlılık düzeyi $0,05/4=0,0125$, üç grup olduğunda ise anlamlılık $0,05/3=0,0166$ kabul edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Fakülte Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırması

	Bölüm	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	Medyan	Min	Max	P
Benlik Saygısı Puanı	Spor Bil. Fakültesi	Kadın	161	1,02	0,51	1,00	0,00	2,75	0,958
		Erkek	170	1,03	0,52	0,92	0,17	2,91	
	İlahiyat Fakültesi	Kadın	173	0,99	0,58	0,91	0,17	2,92	0,053
		Erkek	156	1,07	0,59	0,92	0,17	3,00	
Toplam Benlik Saygısı Puanı		Kadın	334	1,00	0,55	0,92	0,00	2,92	0,156
		Erkek	326	1,07	0,55	0,92	0,17	3,00	

Tablo 1’de fakültelerdeki öğrencilerin benlik saygısı düzeyi cinsiyete göre karşılaştırıldığında, ne fakülte öğrencileri arasında ne de genel toplamda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 2. Fakülte Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Sınıflara Göre Karşılaştırması

Bölüm	Sınıf	n	Ortalama	SS	Medyan	Min	Max	P	
Benlik Saygısı Puanı	Spor Bil. Fakültesi	1.sınıf (1)	104	1,07	0,58	0,92	0,00	2,75	0,007 2<4*
		2.sınıf (2)	107	0,89	0,42	0,83	0,00	2,17	
		3.sınıf (3)	74	1,07	0,54	1,04	0,25	2,91	
		4.sınıf (4)	46	1,16	0,48	1,08	0,25	2,33	
	İlahiyat Fakültesi	1.sınıf (1)	107	1,08	0,62	0,92	0,17	3,00	0,877
		2.sınıf (2)	107	1,05	0,55	0,92	0,17	2,66	
		3.sınıf (3)	66	1,01	0,56	0,92	0,17	2,25	
		4.sınıf (4)	49	0,99	0,62	0,83	0,17	2,33	
Toplam Benlik Saygısı Puanı	1.sınıf (1)	211	1,07	0,60	0,92	0,00	3,00	0,300	
	2.sınıf (2)	214	0,97	0,49	0,92	0,00	2,66		
	3.sınıf (3)	140	1,04	0,55	0,92	0,17	2,91		
	4.sınıf (4)	95	1,08	0,56	1,00	0,17	2,33		

* p<0,0125

Tablo 2'ye bakıldığında fakültelerdeki öğrencilerin benlik saygısı düzeyinin sınıflara göre karşılaştırmasında spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin benlik saygısında anlamlı farklılık görülürken, ilahiyat fakültesinde fark bulunmamıştır (p<0,0125). Toplam benlik saygısı puanında ise fark görülmemiştir.

Tablo 3. Fakültelerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Aile Gelirine Göre Karşılaştırması

Bölüm	Aile Gelir	n	Ortalama	SS	Medyan	Min	Max	P	
Benlik Saygısı Puanı	Spor Bil. Fakültesi	500-1250 (1)	132	0,99	0,53	1,00	0,00	2,75	0,729
		1251-2000 (2)	102	1,03	0,48	1,00	0,00	2,25	
		2001-2750 (3)	51	1,09	0,53	1,00	0,17	2,42	
		2751 üstü (4)	46	1,04	0,57	0,83	0,17	2,91	
	İlahiyat Fakültesi	500-1250 (1)	117	1,14	0,62	1,00	0,17	3,00	0,009* 1,2>4
		1251-2000 (2)	110	1,05	0,55	0,92	0,17	2,67	
		2001-2750 (3)	50	1,02	0,53	0,87	0,41	2,50	
		2751 üstü (4)	52	0,83	0,58	0,67	0,17	2,33	
Toplam Benlik Saygısı Puanı	500-1250 (1)	249	1,06	0,58	1,00	0,00	3,00	0,101	
	1251-2000 (2)	212	1,04	0,51	0,92	0,00	2,67		
	2001-2750 (3)	101	1,05	0,53	0,92	0,17	2,50		
	2751 üstü (4)	98	0,93	0,58	0,75	0,17	2,91		

* $p < 0,0125$

Tablo 3’de görüldüğü gibi fakülte öğrencilerinin benlik saygısı düzeyinin aile gelirine göre karşılaştırmasında spor bilimleri fakültesinin benlik saygısında anlamlı farklılık bulunmazken, ilahiyat fakültesinde anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p < 0,0125$). Genel toplamda da, her iki fakülte öğrencilerinin benlik saygısı düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4. Fakülte Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması

Bölüm	Yaş	n	Ortalama	SS	Medyan	Min	Max	p	
Benlik Saygısı Puanı	Spor Bil. Fakültesi	17-19 (1)	100	1,03	0,63	0,92	0,00	2,75	0,337
		20-22 (2)	149	0,99	0,42	1,00	0,17	2,17	
		23 ve üstü(3)	82	1,09	0,53	1,04	0,25	2,91	
Benlik Saygısı Puanı	İlahiyat Fakültesi	17-19 (1)	95	1,03	0,60	0,92	0,17	2,67	0,050
		20-22 (2)	162	1,10	0,57	0,92	0,17	3,00	
		23 ve üstü (3)	72	0,92	0,60	0,83	0,17	2,33	
Toplam Benlik Saygısı Puanı	Soygısı	17-19 (1)	195	1,03	0,61	0,92	0,00	2,75	0,403
		20-22 (2)	311	1,05	0,50	1,00	0,17	3,00	
		23 ve üstü (3)	154	1,01	0,56	0,92	0,17	2,91	

$p < 0,0166$

Tablo 4’de fakülte öğrencilerinin benlik saygısı düzeyinin yaş gruplarına göre karşılaştırmasında hem spor bilimleri fakültesi hem de ilahiyat fakültesi öğrencilerinin benlik saygısı düzeyinde anlamlı farklılık görülmemiştir. Genel toplam benlik saygısı puanlarında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 5. Fakülte Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Aile Yapısına Göre Karşılaştırması

Bölüm	Aile yapısı	n	Ortalama	SS	Medya	Min	Max	P	
Benlik Saygısı Puanı	Spor Bil. Fakültesi	Çekirdek	240	1,05	0,52	0,96	0,00	2,91	0,159
		Geniş	91	0,96	0,50	1,00	0,17	2,17	
Benlik Saygısı Puanı	İlahiyat Fakültesi	Çekirdek	259	1,06	0,55	0,92	0,17	2,66	0,098
		Geniş	70	0,98	0,69	0,83	0,17	3,00	
Toplam Benlik Saygısı Puanı	Soygısı	Çekirdek	499	1,05	0,54	0,92	0,00	2,91	0,32*
		Geniş	161	0,97	0,59	0,92	0,17	3,00	

* $p < 0,05$

Tablo 5’ de Spor bilimleri ve ilahiyat fakültesi öğrencilerinin benlik saygısı puanları aile yapısına (çekirdek ve geniş aile) göre karşılaştırıldığında anlamlı farklılık görülmemiştir. Ancak genel toplam puanları incelendiğinde benlik saygısı puanlarında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 6. Fakülte Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Baba meslek Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bölüm	Baba Meslek	n	Ortalama	SS	Medyan	Min	Max	P	
Benlik Saygısı Puanı	Spor Bil. Fakültesi	Çalışmıyor (1)	40	1,07	0,51	1,00	0,17	2,25	0,428
		Serbest meslek(2)	144	0,99	0,52	1,00	0,00	2,75	
		Memur (3)	65	1,04	0,53	1,00	0,00	2,42	
		Emekli (4)	82	1,05	0,51	0,92	0,42	2,91	
	İlahiyat Fakültesi	Çalışmıyor (1)	23	1,25	0,69	1,08	0,25	2,66	0,000*
		Serbest meslek(2)	126	1,15	0,59	1,00	0,17	3,00	1>4
		Memur (3)	68	1,05	0,55	0,92	0,17	2,67	2<4
		Emekli (4)	112	0,86	0,54	0,79	0,17	2,59	3<4
Toplam Benlik Saygısı Puanı	Çalışmıyor (1)	63	1,14	0,58	1,00	0,17	2,66	0,015	
	Serbest meslek(2)	270	1,07	0,56	1,00	0,00	3,00		
	Memur (3)	133	1,05	0,54	0,92	0,00	2,67		
	Emekli (4)	194	0,94	0,53	0,83	0,17	2,91		

* $p<0,0125$

Tablo 6’da fakülte öğrencilerinin benlik saygısı düzeyinin baba meslek durumuna göre karşılaştırılmasında benlik saygısı puanında Spor Bilimleri Fakültesi’nde okuyan öğrencilerde farklılık görülmemiş ancak İlahiyat Fakültesi öğrencilerinde anlamlı farklılık görülmüştür. Genel toplam puanları incelendiğinde ise benlik saygısı puanında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Benlik saygısı kişinin kendine karşı pozitif veya negatif tavrı ya da bireyin kendini yeterli, güvenli, önemli olarak algılama derecesidir. Yetersiz benlik saygısının aşırı katı bir hayat felsefesi oluşturmaya, içe kapanıklığa, pasif davranışlara, psikosomatik hastalıklara, saldırgan davranışlara neden olduğu bilinmektedir (Çuhadaroğlu 1996).

Araştırmada fakültelerdeki öğrencilerin benlik saygısı düzeyi puanı cinsiyete göre karşılaştırıldığında, her iki fakültede de anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç cinsiyet değişkeninin benlik saygısı üzerinde anlamlı bir değişikliğe neden olmadığını rapor eden Yüksekaya (1995)’nin bulgularıyla benzer olarak değerlendirilmiştir. Benzer şekilde İnanç, 1997; Altunbaş, 2006; Çetin ve Çavuşoğlu, 2009; Gürşen, 2009; Aryana, 2010; Yıldız ve Çapar, 2010; Karademir ve ark., 2010; Özşaker ve ark., 2011 ’in araştırmaları sonucunda da

benlik saygısı puanları ile cinsiyet değişkeni arasındaki farkın önemsiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyete bağlı rollerde ve bu rollere ilişkin beklentilerde belirgin farklılıkların yaşandığı kültürümüzde üniversite eğitiminde kızların da yer almaya başlayarak bir anlamda iş hayatına girmelerinin cinsiyete bağlı rollerdeki kutuplaşmayı azalttığı bu nedenle kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı farklarının azaldığı düşünülebilir. Frost ve McKelvie (2004)'nin çalışmasına göre bazı araştırmacılar kızların benlik saygısının erkeklere göre daha yüksek olduğunu bazı araştırmalarda ise bunun tam tersi bir bulguya rastlandığını belirtmişlerdir. Çalışmamızda da hem Spor Bilimleri hem de İlahiyat Fakültesi'nde okuyan kız öğrencilerin benlik saygısının yüksek olması diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada fakültelerdeki öğrencilerin benlik saygısının sınıflara göre karşılaştırmasında spor bilimleri fakültesinin benlik saygısında anlamlı farklılık görülürken, ilahiyat fakültesinde fark bulunmamıştır. Benzer çalışmalarda da belirtildiği üzere, sınıf seviyesi yükseldikçe edinilen bilgi ve tecrübelerin benlik saygısı gelişimi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmuş olabileceği şeklinde değerlendirilebilir (Altunbaş, 2006; Karadağ ve ark., 2008). Ancak Spor Bilimleri Fakültesi'nde sınıflar arasında bulunan farkın 2. sınıflar lehine olması, öğrencilerin bu aşamada aktif olarak spor yapmaları ve dolayısıyla da yaşadıkları mücadele ve başarı duygularının, olumlu geri bildirimler neticesinde benlik saygısı düzeylerine pozitif olarak yansıdığı düşünülmüştür. Beklenenin aksine 4. sınıflarda benlik saygısının düşük olması öğrencilerin mezun olup iş bulma konusunda kendisinden beklentilerin yüksek olması ve atanamama kaygısından kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmada fakülte öğrencilerinin benlik saygısı düzeyi aile gelirine göre karşılaştırıldığında Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin benlik saygısı düzeyinde anlamlı farklılık bulunmazken, İlahiyat Fakültesi'nde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Çalışmamızda ailenin aylık gelir miktarı arttıkça benlik saygısı düzeyinin de arttığı söylenebilir. Nitekim birçok çalışmada da bulgularımız doğrultusunda sonuçlar elde edilmiştir (Kahrıman, 2005; Karadağ ve ark., 2008; Dinçer ve Öztunç, 2009; Yıldız ve Çapar, 2010; Yüksekaya, 1995). Ancak sonuçlarımızın aksini saptayan çalışmalar da mevcuttur (Uyanık ve Akman, 2004; Altunbaş, 2006; Karademir ve ark., 2010). Ekonomik durumun benlik saygısı düzeyi üzerinde olumlu katkı yapacağı düşünüldüğünde çalışmamızın aksini gösteren sonuçların örneklem grubu ve içinde bulunulan sosyal çevrenin yapısına bağlı olarak farklılık gösterebilmesiyle açıklanabilir.

Fakültelerin benlik saygısı düzeyinin yaşa göre karşılaştırmasında hem Spor Bilimleri hem de İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin benlik saygısında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak sonuçlarımıza bakıldığında benzer çalışmada olduğu gibi yaş ile beraber benlik saygısı düzeyinin ilerlediği görülmüştür (Yüksekkaya, 1995). Yaşın ilerlemesi ile birlikte kimlik duygusu gelişiminin benlik saygısının artmasına neden olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada Spor Bilimleri ve İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin benlik saygısı düzeyinin aile türüne göre karşılaştırmasında fakülte öğrencilerinde anlamlı farklılık görülmemiş ancak genel toplama bakıldığında geniş aileye sahip olan öğrencilerin benlik saygısı düzeyi puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Geniş ailede büyüyen öğrencilerin yaşayabilecekleri mutlulukların ve aynı zamanda zorlukların daha fazla olması muhtemeldir. Çünkü aynı çatı altında aileleriyle birlikte yaşamaları bunları mümkün kılar ve benlik saygısı düzeyinde olumlu etkiler yaratabileceği düşünülür. Ancak Baybek ve Yavuz (2005) çalışmalarında benlik saygısı düzeyinin geniş aile çocuklarında düşük olduğunu, çekirdek aile çocuklarında ise yüksek olduğunu; ailelerin sosyal yapılarına göre benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı

bir farklılık olmadığını belirlemiştir. Çalışmalardaki farklılığın nedenini çalışmaya katılan örneklem grubunun ve bölgelerin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda fakülte öğrencilerinin baba meslek durumuna göre benlik saygısı düzeyi puanları incelendiğinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Zira Özkan (1994) 'ın yapmış olduğu çalışmada da baba meslek durumunun benlik saygısı ile ilişkili olmadığı bulunmuştur. Fakat babası emekli olan öğrencilerin benlik saygısı düzeyinin diğer meslek gruplarına göre yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonucun emekli bireylerin emeklilik dışında ek olarak başka bir işte de çalışmaları ile sağladıkları kazancın artışına paralel ekonomik durumun daha iyi olmasına bağlı olarak çocuklarının benlik saygısı düzeyinin de yükselmesine olanak sağlayacağını düşünebiliriz.

Bireyin çevresi ile iletişime geçtiği süreçle birlikte hem kendisi hem de başkaları ile ilgili algılarına olumlu yansıtacak bilgi ve bunları kullanım yeteneklerini aile içerisinde almaya başlayacaktır. Bu gelişim okul eğitimi sürecinde devam edecektir. Bu anlamda gerek aile gerekse de üniversite ortamında gençlere yaklaşım biçimleri dikkat edilmesi gereken bir konudur. Bu bağlamda gençlerin belirli bir olgunluk dönemine gelene kadar gerek aile bireyleri, gerekse eğitim sürecinden geçerek geldikleri üniversitedeki öğretim elemanları tarafından unutulmamalı ve psikolojilerini olumsuz etkileyen durumları ortadan kaldırmak için çaba sarf edilmeli ve sosyal ihtiyaçlarına destek verilmeli, dolayısıyla da genç bireylerin kendileri ile ilgili olumlu ruh halini yaşamalarına, sosyal ilişkilerinde yaşayabilecekleri sorunların üstesinden gelebilmelerine önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Altunbaş Ç. (2006). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Aryana M. (2010). Relationship between self-esteem and academic achievement amongst pre-university students, *Journal of Applied Sciences* 10(20), 2474-2477.
- Bakırcıoğlu R. (2005). Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Anı Yay., Ankara, s. 59.
- Baybek H, Yavuz S. (2005). Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi. *SBE Dergisi* s.14.
- Budak S (2003). Psikoloji Sözlüğü. Bilim ve Sanat Yay., Ankara, 123.
- Coleman J, Hendry L (1990). *The nature of adolescence (Second Edition)*. London: Routledge.
- Çetin H, and Çavuşoğlu H (2009). Yetiştirme yurdunda ve aileleri ile yaşayan adölesanların benlik saygılarının ve psikolojik belirtilerinin karşılaştırılması. 137-144: Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi 2(4).
- Çuhadaroğlu F (1986). *Adolesanlarda Benlik Saygısı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi uzmanlık tezi.
- Çuhadaroğlu F(1996). Adolesansta Psikolojik Gelişim özellikleri. 273-288: *Katkı Pediatri Dergisi* 17, 5.

- Dinçer F, ve Öztunç G (2009). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. 22-33: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi.
- Frost J, and McKelvie SJ (2004). Self esteem as a function of sex of participant and body satisfaction in elementary school, high school, and university students. *Sex Roles*.
- Gürşen-Otacıoğlu S (2009). Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyleri ile akademik ve çalgı başarılarının karşılaştırılması. 141-150: Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 13,
- İnanç N (1997). Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kahrıman İ (2005). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 9(1).
- Karadağ G, Güner İ, Çuhadar D and Uçan Ö (2008). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin benlik saygıları. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 29-42: 3(7),
- Karademir T, Döşyılmaz E, Çoban B and Kafkas ME (2010). Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Özel Yetenek Sınavına Katılan Öğrencilerde Benlik Saygısı Ve Duygusal Zeka. 653-674: *Kastamonu Eğitim Dergisi* 18(2).
- Karagözoğlu Ş, Kahve E, Koç Ö and Adamişoğlu D (2008). Self esteem and assertiveness of final year Turkish university students, *Nurse Education Today* 28, 641–649.
- Özşaker M, Canpolat M and Yıldız L (2011). Beden eğitimi öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ve benlik saygıları arasındaki ilişki. 155-164: Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 5(2).
- Özkan İ (1994). Benlik saygısını etkileyen etkenler. 4-9: *Düşünen Adam* 7(3).
- Rosenberg M (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. University Press, Princeton, s. 15.
- Sivribaşkara S (2003). Özsaygının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.
- Uyanık-Balat G ve Akman B (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. 175-183: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 14(2).
- Yıldız M, Çapar B (2010). Orta öğretim öğrencilerinde benlik saygısı ile dindarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. 103-131: *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 10(1).
- Yılmaz S (2000). Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyi Arasındaki İlişki. Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Yüksekkaya S (1995). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Klinik Psikoloji Programı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir